

sleja

Mediācija palīdz vienoties

Agris Repšs*

MEDIĀCIJAS procesa ieviešanas un biežākas izmantošanas rezultātā pamazām notiks tiesu atslodze, lai gan tomēr ilgākā laikā un pamazām. Neesmu tik optimistisks, lai teiktu, ka pāris gadu laikā 20% no tiesā iesniegtajām civillietām nonāks mediācijā un vairums beigsies ar izlīgumu. Tiesnešu teiktais liecina, ka tiesas ieteikto mediāciju izmanto ļoti maz. Arī es praksē no savām tieslietām redzu, ka puses lielā vairumā gadījumu atsakās izmantot tiesas ierosināto mediāciju. Tāpēc tiesu atslodzes process attiecībā uz tām lietām, kas nonāk tiesā, notiks lēni. Tomēr, ja tiesneši tiesas pastiprināti mudinās puses izmantot mediāciju, vairāk paskaidrojot prāvniekiem mediācijas priekšrocības, ietekmi uz procesu un pušu tiesībām, iespējams, ka lietu skaits, kas beigsies ar izlīgumu, būs ar pieaugošu tendenci. Pie tā mērķtieciīgi jāstrādā gan advokātiem, gan tiesnešiem. Ar gandarījumu raugos, kā dažkārt tiesas procesos daži tiesneši tiešām aktīvi un pat meistarīgi vedina puses izlīgt. Arvien vairāk iekļaujot mediācijas klauzulas līgumos un izglītojot sabiedrību, potenciāli vajadzētu pamazām samazināties arī to lietu skaits, kas vispār nonāk līdz tiesai. Jo vairāk būs sekmīgu mediācijas procesu, jo lielāka publicitāte un popularitāte veidosies mediācijai, kas varētu radīt sniega bumbas efektu. Papildus jāveicina kvalificētu mediatoru skaita palielināšana, kas arī veicinās to, ka arvien vairāk domstarpības civillietās tiks risinātas ar mediācijas palīdzību. Mēs savā praksē arvien biežāk apsveram un iesakām klientiem ietvert līgumos mediācijas klauzulas. Domājot par klienta interesēm, advokātam jāveicina izlīgums. Komerciālajos strīdos attiecību saglabāšana starp komersantiem ir komersantu interesēs vairumā gadījumu, un advokātiem jāpalīdz klientiem šīs intereses saprast un aizsargāt.

Parasti tā vienošanās, ko panāk mediācijā, ir abām

pusēm pieņemama. Ja kāds nevarēs sadzīvot ar piedāvāto risinājumu, izlīguma nebūs. Līdz ar to domstarpību puses ar rezultātu ir apmierinātas. Tāpēc ir daudz mazāka iespējamība, ka šādu vienošanos kāda no pusēm nepildīs. Tiesvedībā vai šķīrējtiesas procesā, kāda no pusēm, visticamāk, paliks neapmierināta ar rezultātu. Līdz ar to galvenais mediācijas sniegtais ieguvums ir, ka pusēm paveras iespēja brīvprātīgā sadarbības procesā panākt vienošanos ar mediatora starpniecību. Ja izdodas panākt šādu vienošanos, tas saglabā pušu attiecības (cilvēciskās, darba, biznesa attiecības) vai arī palīdz izbeigt noteiktas attiecības draudzīgākā veidā (ģimenes attiecības, piemēram). Biznesā attiecību saglabāšanai ir milzīga nozīme. Dažkārt mediācijā panāktā vienošanās paver ceļu uz tālākām biznesa attiecībām un sadarbībai nākotnē. Katrā ziņā tā to pilnībā neizslēdz nākotnē, kā tas varētu būt tiesas sprieduma gadījumā, kur kāds tomēr vienmēr ir lielāks zaudētājs. Mediācijas procesa izmaksas

Jādomā, nevis kā uzvarēt otru pusi, bet kā saglabāt attiecības, gūstot abpusēji izdevīgu rezultātu

ir mazākas nekā tiesvedības izmaksas. Mediācijas rezultāts būs sasniedzams daudz īsākā laikā nekā tiesvedībā.

Kā advokāts, kas daudz nodarbojas ar strīdiem, savā ikdienas praksē tomēr ar mediāciju saskaros maz, un tie klienti, kam esmu piedāvājis mediācijas alternatīvu, joprojām izturas ar neuzticību. Tas saistīts ar to, ka mediācija kā alternatīvs strīdu risināšanas veids ir samērā nesen pazīstams Latvijā. Jāmaina domāšana un attieksme pret strīdiem. Proti, jādomā, nevis kā uzvarēt otru pusi, bet gan kā saglabāt attiecības, gūstot abpusēji izdevīgu rezultātu. ●

* Zvērināts advokāts, advokātu biroja SORAINEN partneris, Strīdu prakses grupas vadītājs